

Упуте са Балкана за припаднике мировне мисије у Афганистану

Написали: Вилијам Бостон и Роџер Тароу
Стални извјештачи листа Њалл Стреет Јоурнал

Док међународне мировне снаге започињу мисију успостављања прелазне владе Афганистана, глас човјека који је стекао искуство у изградњи државе долази са другог проблематичног подручја.

“Не очекујте превише у кратком временском периоду,” изјавио је Волфганг Петрич, највиши међународни званичник на Балкану. “То су дугорочни напори, и ништа се не може постићи у кратком временском року. Потребна вам је политичка воља да подупре ове напоре како би они успјели.”

Господина Петрича треба сматрати стручњаком за ова питања. Већ годинама је дубоко у “живом пијеску” балканске политике. Овај Аустријанац је био главни преговарач Европске уније на посљедњој конференцији на којој се није успио постићи споразум са српским вођом Слободаном Милошевићем и спријечити рат на Косову. Затим је постао шеф Канцеларије високог представника Уједињених нација у Сарајеву, преузевши одговорност за имплементацију цивилног дијела Мировног споразума за БиХ постигнутог 1995. године.

Са овог становишта, господин Петрич види оно што би могло послужити као лекција са Балкана, те помоћи да се осигура да зараћене стране у Афганистану заувјек положе своје оружје: Мир се може остварити тек када локално становништво схвати да ће више добити заједничким живљењем него међусобним убијањем.

“У Босни и Херцеговини, четворогодишње борбе су довеле до једне врсте исцрпљења и схватања на свим странама да им даљњи наставак рата неће помоћи,” изјавио је господин Петрич. Рекао је да настојања да се наметне мир на Косову нису успјела “због тога што су обје стране мислиле да ће стећи предност настављањем борби.”

Цини се да су и ратом исцрпљени Афганистанци уморни од борби, али ситуација у Афганистану се не може директно поредити са искуством на Балкану. Прво, Афганистанци немају заједнички језик, што компликује уједињење десетина племенских група у једну мултиетничку државу. У Афганистану исто тако нема позитивног историјског модела. За разлику од Балкана, супарничке групе у Афганистану нису покушавале да се међусобно униште; ту нема историје етничког чишћења.

У Афганистану се разрађују детаљи у вези са присуством међународних мировних снага. Јуче је Савјет безбједности УН-а једногласно одобрио мандат за мировне снаге 3000 до 5000 војника под британском командом. Очекује се да распоређивање трупа започне 28. децембра. Потпуна имплементација би могла трајати неколико седмица. Није јасно колико ће дуго ове трупе остати у Кабулу.

Међутим, ако БиХ може на било који начин послужити као показатељ, трупе ће остати дуже него што то било ко сада жели да призна. Пет година након што је Сјeverоатлантски савез упутио 32.000 војника како би спријечио борбу између Срба, Хрвата и Бошњака, и даље се њих око 18.000 налази у Босни и Херцеговини.

БиХ је и даље емоционално подијељена земља; и даље су акутни, испод и изнад површине, етнички анимозитети из рата који је однио 200.000 живота и отјерао милионе из својих домова. Представници међународних организација у БиХ су убијеђени да је присуство трупа и даље потребно како би се обуздале емоције и купило додатно вријеме за поновну изградњу цивилног друштва.

То постаје све теже пошто западни политичари пријете да ће смањити ресурсе или да ће у потпуности повући трупе. Само у току ове недеље министар одбране Доналд Рамсфелд је предложио да НАТО смањи своје трупе на Балкану за једну трећину, како би се ослободиле трупе за антитерористичку кампању коју предводе САД.

Господин Петрич упозорава на прерано повлачење трупа. “Потребно је да војна компонента наших операција остане у Босни и Херцеговини још неколико година, чак и ако ће се бити редукована,” рекао је Петрич. “Преостаје испуњавање суштинских задатака, што укључује и хапшење оптужених за ратне злочине.” Господин Петрич указује на чињеницу да су лидери босанских Срба Радован Караџић и Ратко Младић још на слободи.

Поред мировних снага у плавим шлемовима које раздвајају непријатеље, потребне су и политичке и дипломатске снаге како би се обновила земља. Господин Петрич и његове колеге покушавају да изграде независно судство и правни оквир за економски развој, што укључује и јасна правила за поврат имовине људима који су отјерани из својих кућа, како би се охрабрио повратак избјеглица.

Међутим, без обзира колико трупа чувало мир, оне не могу осигурати мирно друштво. Господин Петрич каже да неки од локалних политичара у БиХ, које треба изоловати, и даље покушавају да поремете мировни процес. У мјесецу марту ове године Петрич је смијенио хрватског представника у колективном Предсједништву БиХ због опструкције и дјеловања против циљева мировног споразума.

Војна снага “је била одлучујући фактор за заустављање рата,” каже Петрич. “Међутим, она сама не може да уради овај посао.”

Донекле измијењена верзија овог чланка објављена је исти дан у Европском издању Њалл Стреет Јоурнал-а, под називом “Балкански званичник савјетује мировне снаге – Петрич каже да становништво треба да схвати да ће имати више користи од

заједничког живота него од убијања – Ово су дугорочни напори, ништа се не може постићи у кратком року”.